

MALİYE BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN YAŞAM DEĞERİ YÖNELİMLERİNİ OLUŞTURAN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Semih BİLGE

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü,
Doç. Dr.
sbilge@ogu.edu.tr

Durdane KÜÇÜKAYCAN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Maliye Bölümü,
Arş. Gör.
durdane@ogu.edu.tr

Özet

Maliye Bölümü öğrencilerinin ortak yaşam değerlerinin olabileceği varsayımı üzerine, çalışmada maliye bölümünde okuyan öğrencilerin yaşam değerlerinin neler olduğu belirlenmeye ve maliye eğitiminin bu değerler üzerindeki etkisi saptanmaya çalışılmıştır. Çalışma kuramsal olarak, Schwartz (2006) tarafından geliştirilen değerler teorisi çerçevesinde belirlenen 10 yaşam değerine dayanmaktadır. Çalışmanın amacını gerçekleştirmek için Üniversitelerin (24 üniversite) İİBF Maliye Bölümlerinde okuyan 1. ve 4.sınıf öğrencilerine (1382 kişi) yönelik anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 20 paket programıyla analiz edilmiştir. Buna göre 1. ve 4. sınıf öğrencilerinin yaşam değerleri arasında istatistiksel anlamda bazı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu farklılıklar; değişime açıklık ve kendini geliştirme değer tiplerinde görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: *Yaşam Değeri Yönelimi, Maliye Bölümü Öğrencileri, Schwartz Değerler Teoremi.*

Alan Tanımı: *Maliye Eğitimi (Eğitim)
Yaşam Değeri Yönelimi (Sosyoloji)*

Abstract

A RESEARCH TO DETERMINE THE FACTORS COMPRİSİNG THE LIFE VALUE ORIENTATIONS İN THE STUDENTS FROM

DEPARTMENT OF PUBLIC FINANCE

On the assumption that the students of Department of Public Finance may have the common values of life, this study aimed to determine what are the values of life of students and tried to determine the impact of education on these values. It is based on ten values of life identified within the framework of the values theory developed by Schwartz (2006). A questionnaire form has been applied to class 1 and 4 students (n=1382) from the Departments of Public Finance at Faculty of Economics and Administrative Sciences of 24 universities. The data was analyzed by using SPSS 20 statistical packet program. According to the results of the analysis, statistically significant differences were found in life value orientations between class 1 and 4 students of Department of Public Finance. These differences were recorded in openness to change and self- enhancement.

Keywords: *Life Value Direction, Public Finance Student, Schwartz Value Theory.*

JEL Code: A29, H00, I29.

1.GİRİŞ

Değer ve tutumlar, toplumun üyelerini bir arada tutan ve bireylerin çevresindeki unsurlara bakış açısını şekillendiren en önemli kültür unsurlarıdır. Kişinin doğduğundan beri içerisinde büyüüp yaşadığı kültür, değer anlayışının şekillenmesinde en önemli etkidir. Aynı kültür içerisinde yer alan bireyler, oluşturdukları ortak değer yargılarıyla genel bir toplum bilincini oluşturmakta ve bireyler benzer durumlarda benzer tepkileri gösterir hale gelmektedirler (Sığı vd.,2009:167). Değerler, insanlık tarihinde üzerinde her zaman konuşulan ve her toplumun her çağın kendine özgü benimsemiş olduğu bir olgular silsilesidir. Bununla beraber değerlerin ne ve nasıl olduğu konusu, içeriği, özellikleri, diğer kavramlarla olan ilişkisi her zaman düşünürler arasında tartışma konusu olmuştur. Bu yüzden değerler konusu üzerinde çok geniş zamanlı araştırmalar yapılan bir konu olmuştur (Özkul,2007:9). Bu araştırmaların neticesinde değerler teorisine bağlı olarak gelişen yaşam değeri kavramı ortaya çıkmıştır (Shwartz,1992,1994,2005,2006).

Değerler, genel anlamda herkes için ortak anlam taşımakla beraber her bir bireyde değerlerin önemi ve önceliği farklı seviyelerde gözlemlenmektedir. Bu çalışmada Maliye Bölümünü okuyan öğrencilerin hangi değerlere sahip kişilerden oluştuğunun belirlenmesi, bu çalışmanın temel sorunsalını oluşturmuş ve bölümde

okuyan birinci sınıf ile son sınıf öğrencileri arasında yaşam değeri açısından farkın olup olmadığı sorusunun cevabı aranmıştır. Çalışmada ilk olarak değerler kavramı açıklanmış sonrasında yaşam değerleriyle ilgili yapılan çalışmalar konusunda literatür taraması yapılmıştır. İkinci bölümde anket çalışmasının yöntemi ve bulguları üzerinde durulmuştur. Son bölümde ise bu bulgular değerlendirilmiştir.

1.1. Kavramsal Çerçeve

Değer kavramı, ilk önceleri felsefe bilimi içerisinde incelenmişken, günümüzde psikoloji, sosyoloji ve tıp bilim alanlarının ilgi alanına da girmiştir (Abdioğlu vd.,2012:2). Değer, bir bütün olarak toplum, örgüt ve bir bireyin ilke ve standartları olarak tanımlanabilir. Birçok araştırmacı değeri, insanı harekete geçiren düşüncenin altında yatan temel inanç olarak ifade etmiştir. Bu nedenle değer, insanın yaptıklarına ve davranışlarına yol gösterir. Diğer bir ifade ile insanın neyi, nasıl yaptığı değerlerine göre şekillenmektedir (Naktiyok ve Timuroğlu,2009:86). Değerler, içerik ve yapılarına göre bütün bireylerde doğuştan varolan üç temel gereksinimden dolayı vardır. Bu gereksinimleri sıralarsak: Biyolojik ihtiyaçlar, kişiler ile uyumun sağlanması için sosyal etkileşim gereksinimleri ve üyesi bulunulan grubun sosyal refahı ve sürekliliği için toplumsal talep (Schwartz,1992,1994 ve 2004). Schwartz, değer tiplerinin üç evrensel gereksinimden kaynaklandığından yola çıkarak günümüze kadar birçok çalışma yapmıştır. Schwartz ve Bilsky (1987) yapmış oldukları ilk çalışmada iki ülkeden (İsrail ve Almanya) aldıkları örneklem üzerinden Rokeach değerler ölçeğini (1973) kullanmışlardır. Sonrasında yaptıkları çalışmada (1990) ülke sayısını yediye çıkarmışlardır. İlk çalışmada buldukları kültürler arası ortak değerlerden bir tanesinin (sosyal güç) ikinci çalışmadaki örneklemde yer almadığı gözlemlenmiştir. Bu çalışmalarda yapılan anketler her ülkenin anadillerine çeviri yapılarak uygulanmıştır. Schwartz (1992), yirmi ülkeden oluşturduğu örnekleme sonraki çalışmasında (1994) kırk dört ülkeye ve günümüzde yetmişden fazla ülkede yaklaşık 60.000 kişi üzerinde uygulanmıştır. Çalışmalarında çeşitli kültürlerden farklı farklı değer anlayışlarının ortak on yaşam değerinin altında toplandığı gözlemlenmiştir (Schwartz, 2006:1). Ayrıca bu çalışmalarda on yaşam değerinin dört grup altında toplandığı gözlemlenmiştir: Değişime Açık Olma, Kendini geliştirme, Koruma ve Kendini Aşma. Çalışmada hazcılık değeri hem değişime açık olma hem de kendini geliştirme değer tiplerinin içerisinde yer almıştır.

Değişime Açık Olma Kendini yönlendirme, Harekete geçirme, Hazcılık*	Kendini Aşma Evrenselcilik, Yardımseverlik
Kendini Geliştirme Başarı, Güç, Hazcılık*	Koruma Uyma, Gelenek, Güvenlik

Kaynak: Schwartz, 2006:3.

Schwartz, değerlerin özellikleri hakkındaki teorisyenlerin ve araştırmacıların görüşlerini beş maddeyle özetlemektedir: Değerler inançlardır, değerler güdüleyicidir, değerler belirli eylemleri ve durumları aşmaktır, değerler kişiler için yol gösterici kriterdir, kişisel özelliklere göre değerlerin öncelik sıralaması değişebilir. Bu özelliklerin tamamı tüm değerlerde vardır (Schwartz,2006:1). Schwartz yapmış olduğu çalışmaların neticesinde, üç temel gereksinimden dolayı oluşan yaşam değerlerini on değer altında toplamıştır (Schwartz,1992,1994 ve 2004):

Güç (Power): Sosyal statü ve prestij, insanlar ve kaynaklar üzerinde kontrol sağlama ya da hâkimiyet kurma isteği kişide yoğundur.

Başarı (Achievement): Sosyal standartlara uygun olarak kişinin yetkinliğini gösterebileceği kişisel başarıyı ifade eder. Bu başlık altında toplanan değerler ise kişinin başarılı, hırslı ve yetenekli olmasıyla ilişkilendirilir.

Hazcılık-Zevk (Hedonizm): Kişinin duygusal açıdan mutlu olmasını ve kişisel faaliyetlerinden duyduğu zevki açıklar. Bu boyut altındaki değer içeriklerinde kişinin hayattan zevk almayı istemesi ve hayatı eğlenceli olarak görmek istemesi vardır.

Harekete Geçirme-Dürtü (Stimulation): Kişi yaşamında yeniliklere açksa, hayattan heyecan almaya istekliyse ve hayatta meydan okuyabilecek cesarete sahip bir yapıdaysa bu başlığı altında değerlendirilir.

Kendini Yönlendirme (Self-direction): Kararlarında ve davranışlarında kişi özgür bir yapıya sahipse bu değer altında kişi incelenebilir. Kişinin yaratıcılık ve araştırma yönü bu değer yapısı içerisinde yer alır.

Evrenselcilik (Universalism): Doğa ve tüm insanlığın refahını sağlamak için koruma, tolerans, değer bilme ve anlayış isteğidir.

Yardımseverlik (Benevolence): Sık temas içinde olunan kişilerin yanında tüm insanların refahının artırılması ve korunması isteğinin kişide yoğun olmasıdır.

Geleneksellik (Tradition): Dini inanç ve geleneksel kültürün sağladığı düşünce ve gelenekleri kabul eder ve saygı gösterir.

Uyma (Conformity): Çevreyi korumaya, doğayla bütünlük olmaya ve güzelliklerle dolu bir dünyaya sahip olmaya yönelmesiyle ilgili değerleridir.

Güvenlik (Security): Kişinin kendi varlığını, ilişkilerini ve toplumun devamını, uyumunu ve güvenliğini sağlama hususundaki değerlerini ifade etmektedir (Schwartz,2006:1).

2. ARAŞTIRMA

2.1. Araştırmanın Amacı, Örneklemi, Yöntemi ve Kıstasları

Araştırmamızın temel amacı; Maliye Bölümü öğrencilerinin sahip olduğu yaşam değerlerini belirlemek ve birinci sınıf ile son sınıf öğrencileri arasında fark olup olmadığını ortaya koymaktır.

Türkiye’de 2012-2013 güz döneminde eğitim öğretim veren devlet üniversitesi 107 tanedir (<https://www.yok.gov.tr/content/view/527/>). Bu devlet üniversitelerinden 34’ünde Maliye Bölümü bulunmakta ve örgün eğitim için öğrenci kabul etmektedir. Maliye Bölümlerinde, gerek özel sektörün gerekse kamu sektörünün mali konularda yetişmiş insan gücü ihtiyacını karşılama amacına yönelik eğitim verilmektedir. Bu araştırmada Maliye Bölümü birinci sınıf ile son sınıf öğrencileri arasında karşılaştırma yapılacağı için bu 34 üniversite arasında hem birinci hem de dördüncü sınıfı olanlar araştırmaya dahil edilmiştir. Aynı zamanda bir ilde birden fazla üniversitede Maliye bölümü olan üniversiteler arasından da sadece biri dikkate alınmış ve 24 üniversite örnekleme dahildir. Çalışmanın örnekleminin oluşturulmasında kolayda örnekleme yöntemi seçilmiştir. Araştırmamızda veri toplama yöntemi olarak da anket formundan yararlanılmıştır. 2012-2013 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Türkiye’deki 24 Üniversitenin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümünde öğrenim gören birinci sınıf ve dördüncü sınıf öğrencileri arasından, her bir üniversitenin kabul ettikleri kayıtlı birinci sınıf öğrenci sayılarının toplam evrene yapmış oldukları katkı göz önünde tutularak anketler hazırlanmıştır. 24 üniversiteye 2012-2013 eğitim-öğretim yılının güz dönemi içerisinde (Kasım ayında) üniversitelere anketler yollanmıştır. Anketler doldurulduktan sonra tüm üniversitelerden (Aralık ayında) anketler teslim alınmıştır.

Daha önceden birçok araştırmada kullanılan bir ölçek olan Schwartz yaşam değerleri anketi (Portrait Values Questionnaire) çalışmada kullanılmıştır (Kapı,2001; Yıldız,2004; Bayazıtlı vd.,2006; Sığı vd.,2009; Naktiyok vd.,2009;

Abdioğlu vd.,2012; Dilmaç vd.,2009; Özdemir ve Koruklu,2011). Bu anketin orijinali İngilizce olup Türkçeye çevrilmiş yirmibir sorudan oluşmaktadır. Yeniden tercüme yöntemine göre çeviri yapılmıştır. On yaşam değeri dört başlık altında toplanmıştır: “Değişime Açıklık”, “Kendini Aşma”, “Kendini Geliştirme”, “Muhafaza Etme” şeklindedir. Bu dört değer tiplerinin arasındaki ilişkiyi gösteren yapısal model çalışmada kullanılmıştır.

İlk olarak Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Maliye Bölümde 60 öğrenci üzerinde pilot uygulama yapılmıştır. Anlaşılmayan ya da yanlış anlamaya sebep olabilecek sorular tekrardan revize edilmiştir. Araştırmaya dahil edilen üniversitelere 1490 anket yollanmıştır. Tarafımıza ulaşan anketlerin doldurulmayan veya hatalı dolmuş yapıları çıkartılarak 1382’si araştırmaya dahil edilmiştir. Toplanan veriler SPSS-20 programına yüklenmiş ve güvenilirlik analizi, faktör analizi ile t testine tabi tutulmuştur.

Araştırma kısıtlarımız; araştırma örneklem seçiminde kolayda örneklem yöntemi seçildiği için araştırma sonuçlarının genellenebilirliği düşüktür. Aynı zamanda açık öğretim üniversitesinin öğrencileri araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

Tablo 1. Araştırma Katılımcılarının Demografik Özellikleri

Üniversiteler	N	%	Üniversiteler	N	%	Üniversiteler	N	%
Hacettepe	30	2,2	Süleyman			Pamukkale	70	5,1
İstanbul	51	3,7	Demirel	63	4,6	Trakya	41	3
Dokuzeylül	77	5,6	Celal Bayar	48	3,5	Balıkesir	60	4,3
Osmangazi	41	3	KATÜ	108	7,8	Toplam	1382	100
Çukurova	40	2,9	Adnan Menderes	91	6,6	Sınıf	N	%
Uludağ	98	7,1	Gaziosmanpaşa	39	2,8	I.	704	50,9
Akdeniz	31	2,2	Uşak	50	3,6	IV.	678	49,1
Erciyes	47	3,4	Bülent Ecevit	47	3,4	Cinsiyet	N	%
Mersin	29	2,1	Dumlupınar	121	8,8	Bay	563	40,7
Sakarya	45	3,3	Afyon Kocatepe	58	4,2	Bayan	817	59,1
Harran	48	3,5	Onsekizmart	49	3,5			

2.2. Araştırmanın Bulguları

Maliye Bölümü öğrencilerinin yaşam değeri yönelimlerini tespit etmeye yönelik yapılan bu çalışmada aralarında ilişki bulunduğunu düşündüğümüz cevapların anlaşılmasını ve yorumlanmasını kolaylaştırmak amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizinden önce, örnek alınan kütlelin yeterliliğini test etmek için Kaiser- Meyer-Olkin (KMO) ve verilerin uygunluğunu test etmek için

de Barlett's Test of Sphericity uygulanmıştır (KMO: ,846, Barlett's Test of Sphericity: 4466,321, $p<0,001$). KMO test ölçümünün %84,6 olması, araştırma verilerinin faktör analizi için uygunluğunu ve örneklemin yeterli olduğunu, Barlett testinde ise anlamlılığın $p<0,001$ olması, araştırma verilerinden anlamlı faktörler elde edilebileceğini göstermektedir. Anketin sorularının güvenilirliğini ölçmek için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Ölçeğimizin sorularının içsel tutarlığına baktığımızda Cronbach's Alpha (α) değeri 0,782'dir. Alpha değeri 0 ile 1 arası değer alır ve kabul edilebilir bir değer en az 0,7 olması arzu edilir (Altunışık vd., 2010:124). Tüm anket sorularının güvenilirliğini ölçen Cronbach α değeri (0.782) olması ifadelerin daha önce belirlenen, ilgili oldukları boyutların ölçülmesine anlamlı bir biçimde katkıda bulunduğunu ifade etmektedir. Faktör yükünün net olmadığı tespit edilen 2. ve 14. ifadeler analizden çıkarılarak tekrar faktör analizi yapılmıştır. Yukarıda belirtilen iki ifadenin analizden çıkarılması ile birlikte kalan 19 ifadenin güvenilirliğini ölçen Cronbach α değeri tekrar hesaplanmıştır. Elde edilen Cronbach α değeri (0.766) daha önce belirlenen, ilgili oldukları boyutların ölçülmesine anlamlı bir biçimde katkıda bulunduğunu ifade etmektedir. Değişkenliğin büyük kısmını açıklayan 4 adet faktör bulunmuştur.

Tablo 2. Faktör Analizi Sonuçları

Döndürülmüş Faktör Çözümü				
Anket Soruları	Değişime Açıklık	Faktör Yükleri		
		Kendini Aşma	Kendini Geliştirme	Muhafaza Etme
1. Harekete geçme	,723	,003	-,029	-,101
2. Harekete geçme	,614	,180	,247	,046
3. Hazcılık	,597	,000	,243	,057
4. Kendini yönlendirme	,575	,092	-,008	,094
5. Hazcılık	,492	,220	,368	,069
6. Kendini yönlendirme	,479	,264	,207	-,030
7. Yardımseverlik	,110	,676	,160	,131
8. Yardımseverlik	,132	,666	,183	,048
9. Evrenselcilik	,194	,651	,115	,198
10. Evrenselcilik	,229	,594	-,117	,179
11. Evrenselcilik	-,053	,536	,110	,056
12. Başarı	,189	,118	,740	-,013
13. Başarı	,242	,125	,650	,020
14. Güç	,206	,221	,561	,215
15. Uyma	-,095	,046	,183	,703
16. Uyma	,008	,136	,059	,654
17. Geleneksellik	,225	,124	-,032	,582
18. Geleneksellik	,026	,236	-,388	,464
19. Güvenlik	-,100	,176	,462	,463

Araştırmanın modelini oluşturmak için kullanılan ölçeğin ifadelerinin faktör analizi sonucunda Maliye Bölüm öğrencilerinin yaşam değerlerinin, Schwartz'ın değerler teorisine paralel olarak dört faktör altında toplandıkları gözlemlenmiştir. Yaşam Değeri Faktörleri; Değişime Açıklık, Kendini Aşma, Kendini Geliştirme ve Koruma (Muhafaza Etme) olarak isimlendirilmiştir. Daha sonra her bir faktörün sınıf ve cinsiyete göre arasındaki tutum farklılıklarını/benzerliklerini görebilmek için hipotezler kurularak gerekli analiz testleri ile sonuçlar yorumlanmıştır.

Birinci sınıf öğrencilerinin yaşam değeri ile dördüncü sınıf öğrencilerinin yaşam değeri arasındaki farklılığın ölçülmesinde bağımsız gruplar arası T-testi uygulanmıştır. İki grup arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olup olmadığını ölçmede, faktör analizimizde dört boyutta indirgediğimiz değer tipleriyle 1. ve 4. sınıfların farklılıkları incelenmiştir.

Tablo 3. Yaşam Değerlerinin Sınıflara Göre Farklılığı

Bağımsız Gruplar Testi	Varyansların Eşitliğinde Levene's Testi		Ortalamalarının Eşitliğinde T-testi		
	F	Sig.	t	Df	Sig. (2-tailed)

Değişime Açıklık Fark var.	Varyansları eşit	2,006	,157	4,811	1323	,000
Kendini Aşma Fark yok.	Varyansları eşit	,951	,330	1,651	1323	,099
Kendini Geliştirme Fark var.	Varyansları farklı			6,317	1289,590	,000
Muhafaza Etme Fark yok.	Varyansları farklı			,920	1297,099	,358

Değişime açıklık (hazcılık, harekete geçme ve kendini yönlendirme değerleri) değer tipinde birinci sınıflar ile dördüncü sınıflar arasında anlamlı fark vardır. Değişime açıklıkta birinci sınıfların dördüncü sınıflara kıyasla hazcılık, dürtü ve kendini yönlendirme değerlerinin daha baskın olduğunu görülmüştür. Daha küçük yaştaki 1. sınıf öğrencilerinin teknolojik gelişmeleri yaygın kullanımı (cep telefonu, internet), teknolojiye daha hızlı uyum sağlamaları ve sosyal paylaşım ortamlarının kullanımının artmış olması gibi çevresel nedenler bu sonuca neden olabilir. Teknolojik gelişmelere ve sosyal paylaşım ortamlarına yaşı küçük bireyler daha fazla uyum sağlayabilir. Değişime açıklıktaki bu farklılık Maliye Bölümünde okuyan öğrencilerin maliye eğitimi öncesinde hayatı daha eğlenceli olarak görmek isteme eğiliminden kaynaklıdır. Maliye derslerinde hukuk ve vergi gibi konuların olması öğrencilerin hayatı daha kuralcı görmelerine yol açmış olabilir. Hazcılık değerinin son sınıflarda daha düşük çıkması ana değer tipi olan değişime açıklık üzerinde farklılık doğurmuştur. Birinci sınıfların kişisel faaliyetlerden zevk alma istekleri daha fazla iken son sınıflarda bu oran daha düşüktür. Bunun sebebi son sınıftaki öğrencilerin iş kaygısına düşmeleri olabilir.

Kendini aşma (evrenselcilik ve yardımseverlik değerleri) değer tipinde birinci sınıflarla dördüncü sınıflar arasında anlamlı bir fark yoktur. Bu değer tipinin içerisinde yer alan evrenselcilik ve yardımseverlik Schwartz'ın on yaşam değeri içerisindeki toplumsal değerlerdendir. Elde edilen bu sonuç bize maliye eğitiminin toplumsal değerlere önem verdiğini göstermektedir.

Muhafaza etme (gelenek, uyma ve güvenlik değerleri) değer tipinde birinci sınıflar ile dördüncü sınıflar arasında fark yoktur. Maliye Bölümü öğrencilerinin aldıkları eğitimin öğrencileri dini inanç ve geleneksel kültürün sağladığı düşünce ve gelenekleri kabul etmeye yönlendirdiği sonucuna ulaştırmaktadır.

Kendini geliştirme (güç ve başarı değerleri) değer tipinde birinci sınıf öğrencilerinde daha baskındır. Öğrenciler, üniversiteye girişte geçmek zorunda

oldukları sınav sistemide kendilerini bir yarışta oldukları bilincindedirler. Sadece üniversite kazanmaya odaklanan öğrenciler, üniversite eğitimini tamamlanması muhtemel bir süreç olarak görmektedirler. Öğrencilerde üniversiteye girelim de nasıl olsa bitiririz algısı ve üniversite eğitim sistemimizin rekabetçi bir yapısının olmadığı sonucu da çıkartılabilir. Üniversite eğitiminin başlangıcında daha hırslı olan öğrencilerin, zaman içerisinde hırslarını kaybettiklerini söyleyebiliriz.

Bağımsız Gruplar Testi		Varyansların Eşitliğinde Levene's Testi		Ortalamalarının Eşitliğinde T-testi		
		F	Sig.	t	Df	Sig. (2-tailed)
Değişime Açıklık Fark yok.	Varyansları eşit	4,028	,045	-,248	1342	,804
Kendini Aşma Fark var.	Varyansları farklı			-2,914	786,481	,004
Kendini Geliştirme Fark var.	Varyansları farklı			-6,402	1017,146	,000
Muhafaza Etme Fark var.	Varyansları farklı			-2,905	1205,722	,004

Araştırma sonuçlarına göre, yaşam değerleri bakımından cinsiyete göre farklılığına baktığımızda; değişime açıklıkta bayan öğrenciler ve erkek öğrenciler arasında fark yoktur. Kendini geliştirmede, kendini aşmada ve muhafaza etmede bayan öğrencilerin daha baskın olduğu gözlemlenmiştir. Muhafaza etme ve kendini aşma değer tipinin bayanlarda daha baskın olması, bayanların karakteristik özelliklerinden (iletişim, anlayış vb.) kaynaklanmış olabilir. Başarma ve güç değerlerini içeren kendini geliştirme değer tipinin, bayan öğrencilerde ön plana çıkması ise ilginç bir bulgudur. Bu değer tipinin içerisinde yer alan değer yönelimleri üzerinden baktığımızda, Maliye Bölümlerindeki bayan öğrencilerin erkeklere göre daha hırslı ve yetenekli olduğu söylenebilir.

Dördüncü sınıf öğrencilerine Maliye Bölümde okumanızın size katmış olduğu değerleri aşağıdaki ifadelerden sadece biriyle özetmek isterseniz hangisini seçersiniz? Sorusu yöneltilmiştir: a)Değişime ve yeniliklere açık bir birey olmamı sağladı (%22), b)Kendimi geliştirmemi sağladı (%43), c)Topluma uygun ve faydalı bir birey olmamı sağladı (%25), d)Kendimi aşmamı sağladı (%10). Son sınıf öğrencilerinin kendini geliştirdiği algısına sahip oldukları görülmüştür.

3.SONUÇ

Yapılan çalışma, Maliye Bölümlerinde okuyan öğrencilerin Schwartz'ın on yaşam değerine sahip olduklarını ortaya koymuştur. Aynı zamanda 1. sınıf ile 4. sınıf öğrencilerinin sahip oldukları yaşam değerleri kıyaslandığında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Muhafaza etmede (gelenek, uyma, güvenlik) ile Kendini aşma (evrenselcilik ve yardımseverlik değerleri) değer tiplerinde birinci sınıflar ile dördüncü sınıflar arasında anlamlı bir fark yoktur. Değişime açıklık (hazcılık, harekete geçme ve kendini yönlendirme değerleri) ile Kendini geliştirme (güç ve başarı değerleri) değer tiplerinde birinci sınıflar ile dördüncü sınıflar arasında anlamlı fark vardır. Bu iki değer tipinin birinci sınıf öğrencilerinde daha baskın olduğu görülmüştür. Çalışmada, son sınıf öğrencileri, maliye eğitiminin kendilerini geliştirdiği algısına sahip olmaları da elde edilen önemli bir veridir. Burada cevaplanması ve araştırılması gereken başka bir soru daha vardır: Maliye eğitiminin yaşam değerlerine katkısını nasıl ölçebiliriz? Fakat bu sorunun cevabını verebilmek için şuan birinci sınıf olan öğrencilerin son sınıfa geldiklerinde değer değişimini izleyebilmek için tekrardan değerler ölçeğinin uygulanması gerekmektedir. Bu çalışmanın, Maliye Bölümü eğitiminde değerlerin incelenmesi açısından bir ilk olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKLAR

Abdioğlu, Hasan, Ahmet Büyüksalvarcı ve Burcu İşgüden “*Muhasebe ve Finans Dersi Alan Öğrencilerin Yaşam Değeri Yönelimlerini Oluşturan Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma*”, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 8, Sayı 15, 2012.

Altunışık, Remzi, Recai Çoşkun, Serkan Bayraktaroğlu ve Engin Yıldırım, *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı*, 6. Baskı, Sakarya Yayıncılık, 2010.

Bardi, Anat ve Shalom H. Schwartz, “*Values and Behavior: Strength and Structure of Relations*”, *Personality and Social Psychology Bulletin*, Vol.29, No.10, 1207-1220, 2003.

Bayazıtlı, Ercan, Hilmi Erdoğan Yayla ve Eymen Gürel, “*Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Yaşam Değeri Yönelimlerini Oluşturan Faktörlerin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma*”, *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, Yıl 20, Sayı 6, 1-12, 2006.

Dilmaç, Bülent, Metin Deniz ve M. Engin Deniz, *Üniversite Öğrencilerinin Öz-Anlayışları İle Değer Tercihlerinin İncelenmesi*, Değerler Eğitimi Dergisi, Cilt 7, No. 18, 9-24, Aralık 2009. <http://www.dem.org.tr/ded/18/ded18mak1.pdf> (İndirilme Tarihi: 15.02.2013)

Kapu, Hüsnü (2001), “Orta ve Güneydoğu Anadolu’da Yaşayan Girişimci/Yöneticilerin Yaşam ve Girişim Değerleri”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Mills, Grant R., Simon A. Austin, Derek S. Thomson ve Hannah Devine-Wright, “Applying a Universal Content and Structure of Values in Construction Management”, Journal of Business Ethics, Vol. 90, No. 4, 473-501, 2009.

Naktiyok, Atılhan ve M. Kürşat Timuroğlu, “Öğrencilerin Motivasyonel Değerlerinin Girişimcilik Niyetleri Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 23, Sayı 3, 85-103, 2009.

Schwartz, Shalom H. (2006), *Basic Human Values: an Overview*, www.yourmorals.org/schwartz.2006.basic%20human%20values.pdf, (Erişim Tarihi: 15.08.2012)

Schwartz, Shalom H. ve Wolfgang Bilsky (2008), *Measuring Motivations : Integrating Content and Method*, Science Direct Personality and Individual Differences, 44 (2008) 1738-1751 (Erişim Tarihi: 15.08.2012).

Schwartz, Shalom H. ve Klaus Boehnke, “Evaluating the Structure of Human Values with Confirmatory Factor Analysis”, Journal of Research in Personality, Vol. 38, 230–255, 2004.

Schwartz, Shalom H., Lilach Sagiv and Klaus Boehnke, “Worries nad Values”, Journal of Personality, Vol. 68, No. 2, 309-346, 2000.

Schwartz, Shalom H., Naomi Struch and Wolfgang Bilsky, “Values and Intergroup Social Motives: A Study of Israeli and German Students”, Social Psychology Quarterly, Vol. 53, No. 3, 185-198, 1990.

Schwartz’s Value Inventory, http://changingminds.org/explanations/values/schwartz_inventory.htm, (İndirilme Tarihi: 19.06.2012).

Sıgır, Ünal, Akif Tabak ve Ümit Ercan, *Kültürel Değerlerin Yönetmelik Kapsamında Analizi: Bankacılık Sektörü Örneği*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2009, 1(1).

Özkul, Ahmet Sait (2007), *Yaşam ve Çalışma Değerlerini Etkileyen Faktörler Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mayıs 2007, Isparta.

Yıldız, Sebahattin (2004), *Örgüt Kültürü ve Kafkas Üniversitesi Akademik Personeli Arasında Paylaşılan Değerler*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.

<http://datadatabase.files.wordpress.com/2011/03/schwartz-value-inventory.pdf>,
(İndirilme Tarihi: 19.06.2012)

<https://www.yok.gov.tr/content/view/527/>, (İndirilme Tarihi: 22.06.2012)